

Četvrtak, 27. veljače 2014.

P7_TA(2014)0170

Stanje u Ukrajini

Rezolucija Europskog parlamenta od 27. veljače 2014. o stanju u Ukrajini (2014/2595(RSP))

(2017/C 285/14)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Europskoj politici susjedstva i Istočnom partnerstvu te o Ukrajini, s posebnim osvrtom na Rezoluciju od 6. veljače 2014. o stanju u Ukrajini ⁽¹⁾,
 - uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 12. prosinca 2013. o ishodu sastanka na vrhu u Vilniusu i budućnosti Istočnog partnerstva, osobito u pogledu Ukrajine ⁽²⁾,
 - uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 19. i 20. prosinca 2013.,
 - uzimajući u obzir zaključke s izvanrednog sastanka o Ukrajini Vijeća za vanjske poslove održanog 20. veljače 2014.,
 - uzimajući u obzir članak 110. stavke 2. i 4. Poslovnika,
- A. budući da su nakon odluke ukrajinskog predsjednika i Vlade o obustavi potpisivanja Sporazuma o pridruživanju stotine tisuća ljudi spontano izišle na ulice diljem zemlje kako bi na prosvjedima izrazile potporu europskim integracijama; budući da su prosvjednici u Kijevu mirno zauzeli Trg neovisnosti (Majdan nezaležnosti), pozivajući na snažne političke promjene kako bi prisilili vladu da preispita svoju odluku;
- B. budući da su vlasti pod vodstvom predsjednika Janukoviča očigledno prekršile zakon dopuštanjem snagama sigurnosti korištenje bojnog streljiva protiv prosvjednika i raspoređivanjem snajperista na krovove zgrada na Trgu neovisnosti i oko njega, koji je od prošlog studenog epicentar protuvladinih i proeuropskih prosvjeda; budući da su na ulicama Kijeva ubijeni prosvjednici i pasivni promatrači, što je izazvalo međunarodno zgražanje i osudu;
- C. budući da su u isto vrijeme u Kijev otputovala tri ministra vanjskih poslova iz Europske unije u nastojanju da posreduju u pronalaženju kompromisnog rješenja između predsjednika Janukoviča i oporbe; budući da su oni uspješno postigli sporazum o planu za miran i demokratski izlazak iz krize; budući da je ruski posebni izaslanik također pomogao u postizanju sporazuma, ali ga nije supotpisao;
- D. budući da je EU zbog toga odlučio nametnuti ciljne sankcije, uključujući zamrzavanje imovine i zabranu izdavanja viza, odgovornima za kršenja ljudskih prava, nasilje i uporabu prekomjerne sile; budući da su se, nadalje, države članice složile da privremeno ukinu dozvole za izvoz opreme koja bi se mogla upotrijebiti za unutarnju represiju i da ponovno ocijene dozvole za izvoz opreme obuhvaćene Zajedničkim stajalištem 2008/944/ZVSP;
- E. budući da su građani Lavova i Donjecka preuzeli inicijativu da se od 26. veljače 2014. u svakodnevnim poslovima koriste ruskim i ukrajinskim jezikom, što je gesta solidarnosti i jedinstva za cijelu zemlju;
- F. budući da je ukrajinski parlament (Vrhovna Rada) 21. veljače 2014. usvojio rezoluciju kojom se osuđuju „antiterorističke” operacije i zahtijeva da se sigurnosne snage povuku iz središta Kijeva; budući da je time Parlament pokazao svoju odlučnost u tome da igra središnju ulogu u preuzimanju kontrole nad stanjem u zemlji; budući da je sljedeći dan glasovao o razrješenju predsjednika Janukoviča, vraćanju ustava iz 2004., prijevremenim izborima 25. svibnja 2014. i oslobađanju bivše predsjednice Vlade Julije Timošenko;

⁽¹⁾ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2014)0098.

⁽²⁾ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2013)0595.

Četvrtak, 27. veljače 2014.

1. odaje počast onima koji se bore i umiru za europske vrijednosti, izražava najdublju sućut obiteljima žrtava, oštro osuđuje sva djela nasilja i poziva sve ukrajinske građane te političke vođe i vođe civilnog društva da djeluju krajnje odgovorno u ovom za Ukrajinu povijesnom trenutku;
2. odlučno osuđuje surovo i pretjerano djelovanje interventnih snaga, kao što su specijalna policija Berkut, snajperisti i drugi, koje je dovelo do dramatične eskalacije nasilja; žali zbog smrtno stradalih i ozlijeđenih osoba na svim stranama i izražava najiskreniju sućut obiteljima žrtava; upozorava na to da bi svaka daljnja eskalacija nasilja bila strašna za ukrajinski narod i da bi mogla potkopati jedinstvo i teritorijalnu cjelovitost države; naglašava da je trenutno od ključne važnosti da sve strane pokažu odgovornost, suzdržanost i predanost uspostavljanju uključivog političkog dijaloga te da odbace nezakonite protumjere; potiče sve političke snage da surađuju u ovom kritičnom trenutku za Ukrajinu i olakšaju postizanje kompromisnih rješenja, jasno se ograničavajući od ekstremista i izbjegavajući provokacije i nasilne mjere kojima bi se moglo potaknuti separatističke pokrete;
3. pozdravlja odgovornu ulogu ukrajinskog parlamenta koji je preuzeo sve svoje ustavne dužnosti i popunio politički i institucionalni vakuum stvoren ostavkom Vlade i razrješenjem predsjednika kojeg je parlament potom svrgnuo; prima na znanje mjere koje je parlament dosad donio, posebno one koje se odnose na vraćanje ustava iz 2004., odluku o održavanju predsjedničkih izbora 25. svibnja 2014., odluku o povlačenju policijskih i sigurnosnih snaga i oslobađanju bivše predsjednice Vlade Julije Timošenko; naglašava koliko je važno da ukrajinski parlament i njegovi članovi nastave poštovati vladavinu prava;
4. odaje priznanje narodu Ukrajine zbog pravilne promjene vlasti i građanskog otpora u proteklih nekoliko mjeseci te naglašava činjenicu da građanski i narodni protest služi kao primjer i predstavljat će prekretnicu u povijesti Ukrajine; naglašava da demokratska i građanska pobjeda ne bi smjela biti narušena bilo kakvim duhom osvete ili djelima odmazde prema protivnicima, ili pak političkim zakulisnim igrama; naglašava da bi protiv onih koji su počinili zločine protiv građana Ukrajine i zloupotrijebili svoje državne ovlasti trebalo provesti neovisan sudski postupak; poziva na osnivanje neovisnog povjerenstva koje bi u uskoj suradnji s Međunarodnim savjetodavnim odborom Vijeća Europe i OESS-om provelo istragu o kršenjima ljudskih prava počinjenima od početka prosvjeda;
5. podržava pristup EU-a koji kombinira pojačane diplomatske napore s ciljanim sankcijama za osobe odgovorne za izdavanje zapovijedi za kršenja ljudskih prava povezana s političkim ugnjetavanjem; poziva na donošenje ciljanih sankcija kako je dogovoreno s Vijećem za vanjske poslove i potiče države članice da provedu vlastito zakonodavstvo za borbu protiv pranja novca kako bi zaustavile dotok pronevjerene novca iz Ukrajine te osigurale povrat ukradene imovine koja se nalazi u EU-u; smatra da bi istinski neovisna istraga počinjenih kaznenih djela trebala početi odmah te da bi ciljane sankcije trebalo ukinuti čim se stanje u Ukrajini poboljša i istraga počinjenih kaznenih djela počne donositi rezultate; poziva da se istraži masovna pronevjera državnih sredstava i imovine koju su počinili prijatelji i „obitelj” svrgnutog predsjednika Janukoviča, da se zamrzne sva njihova imovina dok se ne razjasni kako su je stekli te, ako se dokaže da je ukradena, da je vlade država članica vrate;
6. potiče Komisiju, države članice i međunarodne humanitarne organizacije da upute hitnu, sveobuhvatnu i izravnu liječničku i humanitarnu pomoć svim žrtvama;
7. poziva sve strane i treće zemlje da poštuju i podrže jedinstvo i teritorijalnu cjelovitost Ukrajine; poziva sve političke snage u Ukrajini i sve uključene međunarodne sudionike da se obvežu na rad usmjeren na teritorijalnu cjelovitost i nacionalno jedinstvo Ukrajine uzimajući u obzir kulturni i jezični sastav te zemlje i njezinu povijest; poziva ukrajinski parlament i buduću Vladu da poštuju prava manjina u zemlji i upotrebu ruskoga i drugih manjinskih jezika; poziva na donošenje novog zakonodavstva u skladu s obvezama Ukrajine u okviru Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima;
8. podsjeća da su Sjedinjene Američke Države, Ruska Federacija i Ujedinjena Kraljevina zajamčile postojeće granice Ukrajine u Memorandumu iz Budimpešte o sigurnosnim jamstvima, kada se Ukrajina odrekla nuklearnog naoružanja i pristupila Ugovoru o neširenju nuklearnog naoružanja; podsjeća Rusku Federaciju da se zajedno s dvije ostale gore

Četvrtak, 27. veljače 2014.

navedene zemlje u tom dokumentu obvezala da neće vršiti gospodarsko iznuđivanje s namjerom da vlastitim interesima podčini prava koja proizlaze iz ukrajinske suverenosti i time sebi osigura korist bilo kakve vrste;

9. ističe važnost održavanja zamaha u rješavanju ključnih uzroka krize i uspostavljanja povjerenja ljudi u politiku i institucije; nadalje vjeruje da su za to nužne ustavne i strukturne reforme usmjerene na stvaranje djelotvornog sustava uzajamne kontrole triju oblika vlasti, veća povezanost politike i društva, vladavina prava, odgovornost te istinski neovisan i nepristran pravosudni sustav i vjerodostojni izbori;

10. pozdravlja zaključke izvanrednog sastanka Vijeća za vanjske poslove od 20. veljače 2014., a osobito odluku o uvođenju ciljanih sankcija, uključujući zamrzavanje imovine i odbijanje izdavanja viza za odgovorne za kršenja ljudskih prava, nasilje i pretjeranu uporabu sile, kao i odluku o privremenom ukidanju dozvola za izvoz opreme koja bi se mogla upotrijebiti za unutarnju represiju; napominje da su te sankcije imale golem utjecaj na ukrajinsko javno mnijenje i mišljenja je da su te mjere mogle biti donesene ranije; međutim zauzima stajalište da te sankcije treba zadržati kao dio politike EU-a prema Ukrajini tijekom ovog prijelaznog razdoblja;

11. pozdravlja oslobađanje bivše predsjednice Vlade Julije Timošenko iz zatvora te se nada da će njezino oslobađanje označiti kraj selektivne i politički motivirane primjene zakona u Ukrajini; traži trenutačno i bezuvjetno puštanje svih prosvjednika i političkih zatvorenika koji su protuzakonito zatočeni, odustajanje od svih optužbi protiv njih i njihovu političku rehabilitaciju;

12. potiče sve političke snage da u ovom presudnom trenutku u Ukrajini zajednički rade na mirnoj političkoj tranziciji, ambicioznom i sveobuhvatnom planu reformi i uspostavi vlade usmjerene na europske standarde, da održe jedinstvo i teritorijalni integritet zemlje i da omoguće kompromisna rješenja za budućnost Ukrajine; poziva privremene vlasti da zajamče demokratska prava i slobode svim demokratskim političkim snagama i da spriječe napade protiv svake od tih snaga;

13. naglašava da isključivo ukrajinski narod treba bez vanjskog uplitanja odlučiti o geopolitičkoj orijentaciji zemlje i o tome kojim bi se međunarodnim sporazumima i zajednicama Ukrajina trebala pridružiti;

14. osuđuje napad i uništenje na sjedište Komunističke stranke Ukrajine i drugih stranaka, kao i pokušaje zabrane Komunističke stranke Ukrajine;

15. ponavlja da je Sporazum o pridruživanju/Detaljni i sveobuhvatni sporazum o slobodnoj trgovini spreman za potpisivanje s novom vladom, što prije moguće i čim nova vlada bude spremna to učiniti;

16. pozdravlja činjenicu da je ispunjeno jedno od triju mjerila koje je 2012. postavilo Vijeće za vanjske poslove, to jest dokidanje selektivne primjene zakona (uključujući pritvaranje Julije Timošenko) te da se preostala dva mjerila koja su ujedno zahtjevi prosvjednog pokreta, to jest pravosuđe i izborni sustavi, već podvrgavaju dubokim promjenama i reformama koje će, nadajmo se, nova koalicijska vlada uskoro dovršiti, a nova parlamentarna većina poduprijeti;

17. poziva Komisiju da surađuje s ukrajinskim vlastima kako bi se iznašli načini za neutraliziranje učinaka mjera odmazde koje je poduzela Rusija kako bi spriječila potpisivanje Sporazuma o pridruživanju, kao i mogućih novih mjera; pozdravlja najavu povjerenika za ekonomska i monetarna pitanja i euro Ollija Rehna o spremnosti EU-a da osigura znatan te ambiciozan kratkoročni i dugoročni paket financijske pomoći nakon što se donese političko rješenje na temelju demokratskih načela, predanosti reformama i imenovanja legitimne vlade; poziva Rusiju da zauzme konstruktivan stav kako bi se stvorili uvjeti da Ukrajina ostvari korist od bilateralnih odnosa i s EU-om i s Rusijom; potiče EU i njegove države članice da zauzmu jednoglasan stav u dijalogu s Rusijom, podupirući na taj način europske težnje Ukrajine i drugih zemalja Istočnog partnerstva koje slobodno odlučuju produbiti svoje odnose s EU-om;

18. poziva Vijeće i Komisiju da zajedno s MMF-om i Svjetskom bankom što prije predlože kratkoročni paket mjera financijske pomoći i instrument za platnu bilancu dopunjene dugoročnim paketom financijske potpore u suradnji s EBRD-om i EIB-om, koji će Ukrajini pomoći u rješavanju sve lošijeg gospodarskog i socijalnog stanja i osigurati gospodarsku

Četvrtak, 27. veljače 2014.

pomoć za pokretanje nužnih dubokih i temeljitih reformi ukrajinskoga gospodarstva; poziva da se međunarodna konferencija donatora održi bez nepotrebnog odgađanja; poziva Komisiju i ESVD da na najbolji način iskoriste sredstva raspoloživa za Ukrajinu u postojećim financijskim instrumentima te da razmotre davanje dodatnih sredstava na raspolaganje Ukrajini što je prije moguće;

19. priznaje da je ukrajinski potencijal razvoja i dalje ugrožen općeprisutnom korupcijom na svim razinama vlasti i da ona potkopava povjerenje građana u vlastite institucije; stoga potiče novu vladu da borba protiv korupcije bude najveći prioritet u njezinu programu te poziva EU da potpomogne takve napore;

20. naglašava hitnu potrebu da se uspostavi istinski neovisan i nepristran pravosudni sustav;

21. poziva Vijeće da ovlasti Komisiju da ubrza dijalog o viznom režimu s Ukrajinom; ističe da brzo dovršenje sporazuma o liberalizaciji viznog režima između EU-a i Ukrajine prema primjeru sporazuma s Republikom Moldovom predstavlja najbolji odgovor na očekivanja ukrajinskog civilnog društva i mladih; u međuvremenu poziva na trenutačno uvođenje privremenih, vrlo jednostavnih i jeftinih postupaka izdavanja viza na razini EU-a i država članica uz jačanje istraživačke suradnje, proširenje razmjene mladih i povećanje dostupnosti stipendija;

22. zauzima stajalište da odredbe Detaljnog i sveobuhvatnog sporazuma o slobodnoj trgovini (DCFTA) ne predstavljaju trgovinski izazov Ruskoj Federaciji i da se Sporazumom o pridruživanju ne narušavaju dobri odnosi koje Ukrajina ima sa svojim istočnim susjedom; naglašava da nestabilnost u zajedničkom susjedstvu nije ni u interesu EU-a ni u interesu Rusije; ističe da se primjenom političkih, gospodarskih ili pritisaka druge vrste krši Helsinški završni akt;

23. prima na znanje odluku o održavanju predsjedničkih izbora 25. svibnja 2014.; ističe potrebu da se zajamči da će ti izbori biti slobodni i poštenu; snažno potiče Vrhovnu radu da usvoji potrebno izbornu zakonodavstvo u skladu s preporukama Venecijanske komisije, uključujući izmijenjeni zakon o financiranju političkih stranaka kojim se rješavaju pitanja koja su identificirali GRECO i OESS/Ured za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR); potiče međunarodno promatranje predstojećih izbora i izjavljuje svoju spremnost uspostavljanja vlastite promatračke misije u tu svrhu preko mnogobrojne misije Europskog parlamenta za promatranje izbora; vjeruje da bi zakonodavni izbori trebali biti organizirani ubrzo nakon predsjedničkih izbora i prije kraja godine; poziva Komisiju, Vijeće Europe i OESS/ODIHR da osiguraju ojačanu predizbornu potporu i temeljitu i dugotrajnu misiju za promatranje izbora kao bi se predsjednički izbori čije je održavanje predviđeno 25. svibnja 2014. mogli održati u skladu s najvišim standardima i dali rezultat koji mogu prihvatiti sve strane; poziva na držanje distance zaposlenika Europskog parlamenta u Delegaciji EU-a u Kijevu tijekom prijelaznog razdoblja do izbora;

24. pozdravlja nedavno priznanje Vijeća da Sporazum o pridruživanju, uključujući Detaljni i sveobuhvatni sporazum o slobodnoj trgovini (DCFTA), ne predstavlja konačni cilj suradnje između EU-a i Ukrajine; ističe da je EU spreman potpisati Sporazum o pridruživanju/Detaljni i sveobuhvatni sporazum o slobodnoj trgovini čim se trenutačna politička kriza razriješi te kada nove ukrajinske vlasti budu spremne na ozbiljnu europsku perspektivu; nadalje naglašava da se članak 49. UEU-a primjenjuje na sve europske države, uključujući Ukrajinu, koja može podnijeti zahtjev za članstvo u Uniji, pod uvjetom da poštuje načela demokracije, temeljne slobode, ljudska prava i prava manjina te da osigura vladavinu prava;

25. naglašava važnost sigurne, raznolike i dostupne opskrbe energijom, kao stupa gospodarske, socijalne i političke tranzicije kao i osiguravanja konkurentnog i uspješnog gospodarstva za sve Ukrajince; u tom pogledu ističe stratešku ulogu Zajednice za energiju, kojom Ukrajina predsjedava u 2014., kao jedinog ugovora koji trenutno povezuje Ukrajinu i Europsku uniju;

26. izražava potporu civilnom društvu i nestranačkoj inicijativi za osnivanje „Majdanske platforme” kako bi se razvila strategija za nadilaženje korupcije karakteristične za Ukrajinu;

27. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, vladama država članica, ukrajinskom predsjedniku, Vladi i parlamentu, Vijeću Europe te predsjedniku, Vladi i parlamentu Ruske Federacije.